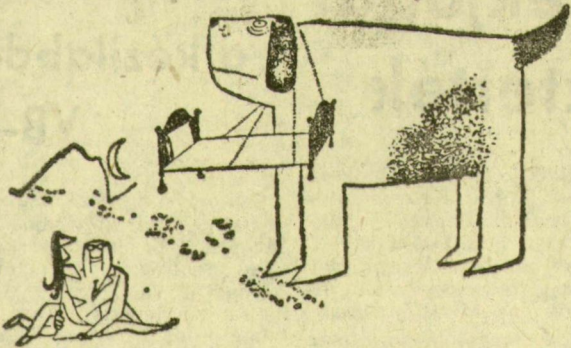

A négykerekű bálvány

Furcsa bálvány ez. Kiutalásra adják, várakozni kell rá, s fizetni érte. Valamennyi négy kerekén gurul, döcög, suhan, száguld. Ahogy éppen motorja, típusának évjárata, tulajdonosának vezetési készsége vagy felelőtlensége engedi s hajtja. Valamennyi négy kerekén fut, de mégsem egyformák. Fűrge kicsik, méltóságteljes nagyok, s a kettő közötti átmenetek követik, előzik egymást az ország betonból vagy csupán zúzott kőből formált érhálózatán. A huszadik században gépkocsira ült, illetve ül a világ. Majd' nyolc évtizede, 1892-ben nyolcezer gépkocsi pöfögött a világon, gyalogost, fiakerest rémisztve, lovat vadítva. 1907-ben „már” 125 ezer gépjármű futott a kontinenseken, 1921-ben 12,6 millió. A gyors térhódítást még inkább igazolják a további adatok. 1939-ben 46, 1950-ben 63,2, 1960-ban 117,7 millió gépkocsi gurult, vágatott, tülekedett a világon. Számuk 1968-ban meghaladta a 220 milliót...

Tülkölni kötelező

Hazánkban 1900-ban jelent meg az első, a gépjárművek közlekedését szabályozó rendelet, mely kimondta: a jármű vezetőjének menet közben állandóan tülkölnie kell, hogy idejében figyelmeztessen mindenkit a közeledő veszélyre. A következő esztendőben, 1901-ben már 38 kocsinak adtak ki rendszertáblát, s még ennél is többben, nyegvenkilencen szereztek hajtási bizonylatot, azaz jogosítványt... 1914-ben ezer magánautót „vonultattak be” a fővárosi Vöröskeresztbe... 1969 januárja és szeptembere között 18 729 személygépkocsit hoztak be az országba...

Múlt és jelen. Múlt: mosolygató, időbe vesző emlékek. Jelen: igények, lehetőségek, adottságok csatája. 1950-ben összesen annyi személygépkocsi volt az országban, amennyit tizenöt esztendő múlva. 1965-ben, egyetlen év alatt importáltak. Mégis: kevés a kocsi. Ezért annyira áhított, már-már önálló „személyiség” avatott holmi. Bálvány.

1950-ben összesen 13 054 személygépkocsi volt hazánkban. Közülük csupán néhány tucat — művészek, csodacsatárok, professzorok —

magánszemélyek kezében. 1960-ban 31 268-ra gyarapodott a személykocsik száma, s közülük már 18 499 viselt C, azaz „maszek” rendszámot. A növekvő behozatal eredményeként 1968-ban 163 636 személykocsi futott az országban, s míg a közleleti gépkocsik száma alig, a magánosok tulajdonában levők egyre gyorsabban nőttek, s 140 974-re gyarapodott.

Vezet a vidék

Az utakat megtöltő, benzinkutak előtt türelmetlenkedő, s sajnos, nem egyszer egymásnak rontó kocsisáradatból a vidék mondhat magáénak többet: 106,5 ezer személygépkocsit, ebből 95,4 ezret C-vel kezdődő rendszámmal.

A fővárosban 56 ezerből 45,5 ezer a magánkocsi. Nem vigasz azoknak, akik csak később várhatják áhított Tra-bantjukra a kiutalást, de ebből a típusból fut a legtöbb: 34 ezer. Az országutak kissé lenézett, de közkedvelt vándorát a legelterjedtebb kocsi típusok sorrendjében a Moszkvics követi, 28 ezer van belőlük. Őket a Skoda, majd a Wartburg, de található néhány tucat ritkaság is a kocsifolyamban, negyven esztendő, fakarosszerű Mercedes — a műszaki vizsgán is simán átment —, háború előtti Austin, s a legújabb japán Toyota...

Egyre több

Ha egyik oldalról nézzük: típusok, köbcentik, pénztárcák vetélkedője. A másik oldalról: hasznosan szolgáló eszközök sokak munkájában, utazást, hazát és világot megismerni könnyítő négy kerék. Bálvány? Nem az, csak vannak, akik azzá avatják.

Ma már eltűnőben a legújabb típusú, külföldi rendszámú „csatahajók” csodáloinak csoportja, s mind több mosolyt arat a kocsiját szent áhítattal emlegető, azzal minduntalan büszkélkedő ember is. Mert ahogy egyre több lesz a négykerekű vándorból — márpedig egyre több lesz, hiszen éppen a közelmúltban került nyilvánosságra, hogy a negyedik öt éves tervben 340 ezer kocsit importálnak — úgy oszlik el a ritkaságával kiérdemelt misztikusságának köde is.

Mészáros Ottó

Kriszta, a Tavasz

Azt a rangot, hogy Szeged a szobrok városa, nem lehet elvitatni. Maguk a bennszülött szegediek sem gondolták volna, hogy egyszer össze kellene számlálni szobor-kincseiket. Sok évvel ezelőtt erre tettünk kísérletet Tápai Antal szobrászművésszel, kedves barátommal. Már nagyon a sokadiknál tartottunk, amikor elidőztünk egyénél, az ő Tavaszánál, amelyet előtte való évben állítottak fel az újszegedi ligetben.

— Csodálatos az a bronzbaöntött lánytest — lelkeztem. — Utólrhetetlenül szép, ami sosem öregszik meg, ilyen marad, amíg csak az anyag parányi részecskéit megőrzi vonalait az idők végtelenségéig. Vajon mivé lett az eredetije, a modell, amely ilyen tökéletes harmóniát tükrözött? — kíváncskodtam.

— Bizony, az már össze ment, miként minden halandót megkoptat az élet, amelyből vétettél. Ma már a lombot hullató ősz mintázhatnám meg róla — kaptam a biblikus zengésű választ, aztán hozzátette:

— De akkor olyanok voltak a vonásai, mint amelyeket megőrzött szobormása. Csak föl kellett dobni

az anyagot a mintázó állványra, hogy azon én adjak neki új életet. Hej, kis cigánylány, de régen is volt az! — kiáltott fel a szíve mélyéből, s aztán kibontakozott előttem a Tavasz születésének története.

Szegény volt akkor a világ, leg-alábbis nálunk. A Budapesten főiskolai padot koptató, önmagát építő-kínzó, nyomorgó művészjelöltnék soványabb volt a zsebe, mint a leg-olcsóbb napszámosnak, diplomás utcaseprőnek, hómunkásnak. Anynyival volt csak többje, amennyi kevéske avas szalonnát utána küldtek innen hazulról, mondván, hogy a legnagyobb lélek is éhen pusztul, ha nem tápláljuk a testet. Hát ebből az avas szalonnából jutott az aszfaltot meztől koptató cigánylány is, aki egyszerre küszködött éhségével és félelmével, ha mégis felmegy a művész úrhoz.

— Itt a pénz, szaladj a fürdőbe és csutakold le magad, aztán gyere vissza! — hangzott a tömör utasítás. A nikkelfényes tíz és húsz filléres pillanatok alatt eltűntek a lány rongyaiban. Hanem sokáig tartott a fürdés. Hanem sokáig tartott a fürdés. Hetekig, hónapokig, amíg megint találkoztak az utcán, véletlenül.

— Nem jöttél, becsaptál, pedig én nem bántottalak —, kapta a szemrehányást a lány, aki lesütötte égő, fekete szemét, és csak nagysokára mondta:

— Most itt vagyok... Benne volt ebben a három szóban a megbánás az elszántsággal, a

megadás a lázadással, a reménység a földönfutó szegénységgel. Az aprópénzt most már nem bízták rá. A sarki boltban együtt vették a szappant, a súrolókefét. Az albérlében volt labor. Vizet meg lehetett melegíteni a kályhába dobált limlomokkal. Konok szemérmességét a lány levetette ruháival. Csak a rongyaiból kellett kibújni, hogy istennő legyen olyan testtel, amilyen nem volt az úrikisasszonyoknak, hiába öltöztek magukat selyembe, finom ruhákba.

— Először egyél! Itt van kenyér, szalonna, só, paprika. Azután mosd le magadról az utca porát!

És Kriszta — nevezzük így —, falt, kegyetlenül falt, mintha éhségével el akarná veszejteni a világot. Utána nyújtózott egyet és beleállt a nagy lavórba. Csak úgy gurultak le hajladozó ébenfa testéről a vízgöngyök. Nevetett, sírt a szappanhab, illata betérítette a kopott szobát. Mire szárazra dörzsölte magát és teljes virágjában pompázott bronzszínű teste, már megfogamzódtak halhatatlanságának neve is: Tavasz! Ébren álmodás volt ez a nyomorúságban, előre megszült fel-támadás, lázadás, vörös kised, amit takarni, bugyolálni kell, hogy egyszer fölmagasodjon.

S ami akkor szimbólumként született, az ma valóságos Tavasz, és nemcsak Tápai Antal barátomé, hanem az enyém, a tiéd, az övé — mindannyiunké.

Lódi Ferenc

r ö v i d e n

Kémiai bemutató

Az új rendszerű szakmunkásképzésről rendezett szerdai konferencia programja tegnap, a szegedi 600-as számú szakmunkásképző intézetben folytatódott. A Munkaügyi Minisztérium módszertani intézete vegyész és laboráns szakmában mutatott be kémiai kísérleti módszereket az ország tíz intézetéből és a József Attila Tudományegyetemről meghívott pedagógusoknak, szakolktároknak. Dr. Várnagy Lajos, a MÜM módszertani intézetének munkatársa a tanulók önálló gondolkodásának fejlesztéséről beszélt, a kémiai bemutató órát pedig dr. Tóth Józsefné, a 600-as szegedi szakmunkásképző szaktanára tartotta.

— A Szegedi Ecset- és Seprűgyárban egyhavi fizetésnek megfelelő összeget osztottak nyereségreszesedés címén. A vállalat kiosztható pénzeszege 1 millió 470 ezer forint volt. A plusz havifizetést átlagnak kell tekinteni, hiszen a kollektív szerződés szerint egyéb címen is részesednek a dolgozók az évi tiszta nyereségből, a törzsgárda tagjai például külön összegeket kaptak hűségükért.

— Természetjárás. A mohácsi busójárás után a Dunai Vasműbe látogatnak el a szegedi szőrmearúgyár természetjárói. Kiss János travezető a kiskunhalasi csipkeházba, a kiskőrösi Petőfi-házba és a paksi Duna-part-ra is elkulauzolja csoportját, mely hazafelé a bugaci homokszivatra is ellátogat.

Kubai vendégek Szegeden

Kuba egészségügyi minisztériumának két docense — dr. Wilfredo Cordova és dr. Rafael Borrolo — tegnap, csütörtökön látogatást tett a Szegedi Orvostudományi Egyetemen. A két kubai kutató, valamint dr. Jose Vila, kubai vízügyi és városrendező mérnök budapesti és debreceni látogatása után előbb a deszki tudóstanatóriumot kereste fel, majd ezután tanulmányozta a SZOTE-n folyó fogászati munkát. A kubai vendégeket fogadta dr. Tóth Károly, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora.

— Gombolyítás géppel. A szegedi kenderfonógyárban két darab nagy teljesítményű gombolyítógépet helyeztek üzembe. s így négy ilyen gép segíti a dolgozókat, mivel eddig a gombolyítást kézzel végezték a gyárban. A gépi munka nem csupán pontosabb, hanem jóval termelékenyebb is a kézzel végzett munkánál, hiszen egy masina 3—4 ember teljesítményét végzi el.

— Borotválva felvágta ereit és elvérzett szerdán. New York-i műtermében Mark Rothko, akit a világ egyik legnagyobb modern festőművészeként tartottak. A hatvanhat éves korában meghalt festőt, akinek művei a világ több jelentős képtárában fellelhetők, az utóbbi hetekben depresszió gyötörte.

— Tárlatnyitók. Kontraszt László festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás február 28-án, szombaton déli 12 órakor a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában. Megnyitót mond: Rozványi Márta művészettörténész. Ugyanezen a napon este 6 órakor az újszegedi November 7 Művelődési Központban lesz tárlatnyitó. Itt a „Grafikumszűrészet az irodalom nyomában” című illusztrációkiállítást Würtz Ádám grafikusművész nyitja meg. A kiállítás a jelenkori legjobb magyar grafikusok munkáit mutatja be.

— A tihanyi szorosban, ahol legmélyebb a Balaton és az áramlás is erősebb, mint másutt, felszakadt a tó jégpáncélja. A nyíltvízfolt első jele a Balaton „ébredésének”. A tavasz közeledténél mások jeleként tömegesen érkeznek a „vízszállóba” a különböző vadkacsa-fajták, vadlibák és egyéb vízimadarak.

— Ma este színészbál. Ma, pénteken este 10 órakor kezdődik a Tisza Szálló összes termeiben az idei bálí szezon legérdekesebb eseménye, a nagyon szórakoztatónak, játékosnak és elegánsnak ígérkező színészbál. A reggel 4 óráig tartó rendezvény érdekessége a kezdeti végig tartó vegyesválasz. Nemcsak a férfi- hanem a női vendégek is táncolhatnak tőlük kedvenc színészeikkel.

— Lakásépítés vállalati segítséggel. A MÁV Szegedi Igazgatósága is igyekszik segíteni dolgozóit a lakásgondok mielőbbi megoldásában. Egyfelől a lehetőségekhez mérten gondoskodnak szolgálati lakásokról, másrészt jelentős hitelt adnak a magánépítetű vasutasok közül azoknak, akik arra leginkább rászorulnak. Idén 2 millió forint összegű kamatmentes hitelt ad az igazgatóság az otthonteremtőknek, társasvagy családiház-építőknek.

— Megrekedt jégtörő. Az Antarktiszon kutatást végző Fuzsi nevű japán jégtörőhajó, fedélzetén 220 személylyel jégtáblák közé szorult. A hétezer tonnás hajó egyik hajócsavarjának mind a négy szárnya eltört; a hajó a nyílt tengertől mintegy 120 kilométerre várja a kedvezőbb időjárást.

— Amatőrfilmek szemléje. A Magyar Amatőrfilm Szövetség az idén is meghirdette a vidéki amatőrfilmek országos szemléjét. A már negyedik alkalommal megrendezendő szemlén részt vehet minden egyénileg és stúdiókban, illetve klubokban alkotó vidéki amatőr, bármilyen technikájú és méretű filmmel, számos témakörből. A szemlére érkezett filmeket először elé bocsátják, amelynek eredményéről az alkotók értesítést kapnak.

— Felborult a személykocsi. Morauvzski János (Nagykopáncs, Tanya 238.) GAZ személykocsijával Klárafalva irányába hajtott. A csúszós úton elvesztette uralmát a kocsi fölött, felborult; Morauvzski nyolc napon belüli sérüléseket szenvedett, a gépkocsiban mintegy 5 ezer forint kár keletkezett.

Egy nevezetes válás

Mennyi pletyka és találgatás volt annak idején arról az úgvról, amelyet ma már megfelelő módon tudunk értékelni és „történelmi jelentőségű” válásnak nevezünk.

Napoleon és Josephine házasságáról van ugyanis szó. Az egyiptomi irattárban megtalálták azt az 1810-ből származó irat-

Súlyos ügy

— Autóbaleset?
— Nem! Korábban jött haza a feleségem.

— Rekordösszegért kelt el egy Van Gogh-kép szerdán egy New York-i aukción. Egymillió-háromszázezer dollárt fizettek az alkotásért, amelyet a tragikus sorsú művész, Saint-Remyben, egy elmeegógyintézetben festett.

— Diákpárliament. Tegnap délután 2 órára a 624-es számú Ipari Szakmunkásképző Intézetben a KISZ-szervezet összehívta az osztályok küldötteit. 65 fiú és lány vett részt a diákpárliament tanácskozásán, s Langó Teréz KISZ-vb-tag beszámolója után rendre elmondták a maguk és társaik gondjait, elkötelezettségét. Különösen sokat foglalkozott a diákpárliament a szakmunkásképzésről szóló törvényről, annak végrehajtásával, a tanulók érdekvédelmével.

— Új kísérleti állomással gazdagodott a hazai vízügyi kutatás. A Rábán, Nick községnél folyószabályozási kísérleti telepet állítottak fel, amely egyúttal a folyószabályozási szakemberek továbbképző bázisa. A kutatótelepen a gazdaságosabb, korszerűbb folyámszabályozási módszereknek dolgoznak. amelyek alapvetően fontosak az árvízvédelemhez, a hajózástáshoz, az ipar és a mezőgazdaság vízükségletének biztosításához.

Kiskereskedők közgyűlése

Tegnap délután Szegeden, a Bartók Béla művelődési központban tartotta rendes évi közgyűlését a KISOSZ Csongrád megyei szervezete. Süli Istvánnak, a magánkereskedőket tömörítő szervezet elnökének megnyitót beszéde után dr. Martonosi István titkár emlékeztetett meg felszabadulásunk 25. évfordulójáról, méltatta a nagy jubileum jelentőségét.

Ezután a tavalyi munka eredményeiről számolt be. A lakosság ellátása szempontjából kedvező, hogy 415 főre emelkedett a kiskereskedők száma, 65 új iparengedélyt adtak ki tavaly. Ugyancsak örömdetes, hogy a Szeged megyei jogú városi tanács és a KISOSZ közös kezdeményezésére indított

versenybe nagy számmal kapcsolódottak be a kiskereskedők. A korszerűsítés, választékbővítés, a kulturált kiszolgálás és tisztaság voltak a főbb versenypontok. Ezek alapján ítélték oda a Kiváló Kiskereskedő címet Iványi József, Kellermann József, Szeghy M. Teréz vegyeskereskedőnek. Berta István cipőkellék-kereskedőnek. Csányi József dohányárusnak, Bunkóczi Bertalan és Wagner Jánosné zöldséggyümölcs kereskedőnek. Boros Józsefné, Katranich László, Mojzes Sándorné. Nyíri Ferencné, Ókrös Gyula, Petrovics Dusan, Gyarkonyi Istvánné, Tassi Jenő és Troplán Antal bazár-, rövid-, divátáru kereskedőnek. A kitüntetetteknek Far-

sang Lászlóné dr., a városi tanács kereskedelmi osztályának vezetője adta át az okleveleket.

A beszámoló foglalkozott azzal is, ami valamennyi kiskereskedő számára kedvező, hogy rendeződött nyugdíjkérdésük. 1970. január 1-től bevezették a nyugdíjárulék fizetését, így a magán-kiskereskedők is megszerezik a nyugdíj-jogosultságot és a vele járó biztonságot, nyugalmat. A közgyűlésen megtárgyalták az áruellátás tapasztalatait; ez általában kielégítő, panaszokdat viszont arra, hogy a FÜSZÉRT nem szállítja igényeik szerint a különféle déligyümölcsöket.

PÉNTEK,
1970. FEBRUÁR 27.

DÉLMAGYARORSZAG 7